



VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ARCHITEKTURY

FACULTY OF ARCHITECTURE

ÚSTAV PROSTOROVÉ TVORBY

DEPARTMENT OF SPATIAL DESIGN

GENIUS THEATRI, ČESKÉ BUDĚJOVICE

GENIUS THEATRI, ČESKÉ BUDĚJOVICE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Bc. Pavel Čučka

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. arch. Jiří Marek

BRNO 2017

Zadání diplomové práce

Číslo práce: FA-DIP0009/2016
Ústav: Ústav prostorové tvorby
Student: **Bc. Pavel Čučka**
Studijní program: Architektura a urbanismus
Studijní obor: Architektura
Vedoucí práce: **Ing. arch. Jiří Marek**
Akademický rok: 2016/17

Název diplomové práce:

GENIUS THEATRI, České Budějovice

Zadání diplomové práce:

Cílem práce je analyzovat současnou kulturně divadelní situaci v Českých Budějovicích a okolí. Následně navrhnout scénář nového fungování, který je rozpracován v konkrétním architektonickém návrhu.

Proniknutí do jádra divadelního fenoménu. Snaha oprostit současné divadlo od nadbytečných složek. Seznámení s typologií a současnými trendy živé kultury. České Budějovice jako tradiční kulturní centrum s bohatou tradicí. Neutěšený současný stav kulturní architektury. Dlouhodobá touha po vzniku odpovídající divadelní instituce. Analýza kulturních vazeb v regionu a kontextu města. Hledání potenciálu v existujících rezervách města. Snaha o návrat Českých Budějovic na výsluní české divadelní scény a obnovení postavení mezi evropskými centry kultury.

Rozsah grafických prací:

Teoretická východiska:

- Analýza fenoménu
- Analýzy místa
- Koncept;

Podrobná dokumentace:

- Situace 1:1000 / 1:500
- Půdorysy, řezy, pohledy 1:200 / 1:100
- Detaily 1:20 – 1:1
- Perspektiva/Axonometrie (exteriér, interiér)
- Architektonický model
- Průvodní zpráva

Seznam odborné literatury:

PAVEL, Jakub a Eva ŠAMÁNKOVÁ. České Budějovice. 2. přeprac. vyd. Praha: Odeon, 1979, 234 s.

KOVAČEVIČ, Igor (ed.). Beyond everydayness theatre architecture in Central Europe. Prague: National Theatre, c2010. ISBN 978-80-7258-364-5.

IZENOUR, George C. Theater design. 2nd ed. Manitoba: Yale University Press, 1996, 659 s. ISBN 0300067755.

NEUFERT, Ernst a Pavel SCHIER. Navrhování staveb. Příručka pro stavebního odborníka, stavebníka, vyučujícího i studenta: odklady, normy, předpisy o zřizování, stavbě, tvorbě, nárocích na prostor, na prostorové vztahy, tvoření rozměrů budov, místností, zařízení, přístrojůz hlediska člověka jako měřítka a cíle. 33. zcela nově přeprac. a upr. vyd., Vyd. 1. Praha. Praha: Consultinvest, 1995, 581 s. : il. ; 31 cm. ISBN 8090148646.

DVOŘÁK, Jan. Joan Brehms. Praha: Divadelní ústav, 1987. Režisér - Scénograf.

HILMERA, Jiří. Česká divadelní architektura: = Theaterarchitektur der Tschechischen Republik. Praha: Divadelní ústav, 1999. ISBN 80-7008-087-6.

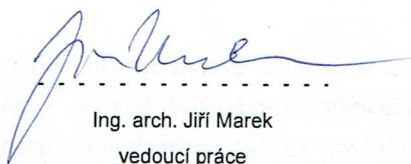
Termín zadání diplomové práce: 20. 2. 2017

Termín odevzdání diplomové práce: 15. 5. 2017


Diplomová práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a diplomová práce v elektronické podobě.



Bc. Pavel Čučka
student(ka)

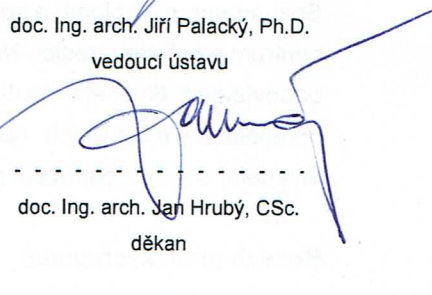


Ing. arch. Jiří Marek
vedoucí práce



doc. Ing. arch. Jiří Palacký, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Brně, dne 20. 2. 2017



doc. Ing. arch. Jan Hrubý, CSc.
děkan



Thesis title:

GENIUS THEATRI, České Budějovice

Thesis description:

Penetration into the core of theatre phenomenon. Effort to relieve contemporary theatre of its superfluous components. Acquaintance with typology and contemporary trends in live culture. České Budějovice as a traditional cultural centre with rich tradition. Dismal current status of cultural architecture. Long-term desire for creating adequate theatre institution. Analysis of cultural ties in the region and the context of the city. Uncovering potential of existing city reserves. Pursuit of elevating České Budějovice to the top of Czech theatrical scene and renewing its position among European cultural centres.

Objective of the thesis is analysing current cultural and theatrical situation in České Budějovice and its vicinity. Consequently proposing a scenario of improved functioning, that is elaborated in specific architectural design.

Scope of work:

Theoretical conclusions:

- Phenomenon analysis
- Location analysis
- Concept

Detailed documentation:

- Siteplan 1:1000 / 1:500
- Plans, sections, elevations 1:200 / 1:100
- Details 1:20 – 1:1
- Perspective / Axonometry (exterior, interior)
- Architectural model
- Author's description

List of literature:

PAVEL, Jakub a Eva ŠAMÁNKOVÁ. *České Budějovice*. 2. přeprac. vyd. Praha: Odeon, 1979, 234 s.

KOVAČEVIČ, Igor (ed.). *Beyond everydayness theatre architecture in Central Europe*. Prague: National Theatre, c2010. ISBN 978-80-7258-364-5.

IZENOUR, George C. *Theater design*. 2nd ed. Manitoba: Yale University Press, 1996, 659 s. ISBN 0300067755.

NEUFERT, Ernst a Pavel SCHIER. *Navrhování staveb. Příručka pro stavebního odborníka, stavebníka, vyučujícího i studenta: odklady, normy, předpisy o zřizování, stavbě, tvorbě, nárocích na prostor, na*

prostorové vztahy, tvoření rozměrů budov, místností, zařízení, přístrojůz hlediska člověka jako měřítka a cíle. 33. zcela nově přeprac. a upr. vyd., Vyd. 1. Praha. Praha: Consultinvest, 1995, 581 s. : il. ; 31 cm. ISBN 8090148646.

DVOŘÁK, Jan. *Joan Brehms.* Praha: Divadelní ústav, 1987. Režisér - Scénograf.

HILMERA, Jiří. *Česká divadelní architektura: = Theaterarchitektur der Tschechischen Republik.* Praha: Divadelní ústav, 1999. ISBN 80-7008-087-6.

GENIUS THEATRI - PLATFORMA ŽIVÉHO UMĚNÍ, ČESKÉ BUDĚJOVICE

„Lidstvo jako druh potřebuje věci, které pohánějí naši představivost, které dokáží rozproudit naše vášně, které nám mohou poskytnout určitý pocit smyslu.

A touto věcí není cihla, není to trubka, je to myšlenka. To je to, co žene města kupředu.“

Edgar Pieterse

Divadlo, hudba, tanec, zpěv. Prvky živého umění, kultury, které v sobě skrývají další podkategorie jako činohru, operu, balet, filharmonii, sborový zpěv. Z hlediska toho co představují a jak vznikají, je vnímám jako součást jedné velké rodiny a společně je nazývám divadlem.

Zamyšlení

Divadlo lze v rámci města považovat za úžasnou komoditu, hodnotu, kterou může nabízet jak svým obyvatelům, tak lidem z okolí a návštěvníkům. Největším lákadlem v jihočeském regionu je samozřejmě Český Krumlov, který je v UNESCO. Pak je tu zámek Hluboká, vesnice Holašovice, také v UNESCO. Dále je tu krásná příroda. Budějovice, ač největší krajské město začínají být trochu do počtu. Není tu hrad, zámek ani katedrála. Historické centrum je krásné, ale projdete ho za chvíli. Proč by sem lidé měli jezdit a proč by tu měli chtít žít? Odpovědí na tuto otázku je kultura. Je to jediné město v regionu, kde sídlí instituce zabývající se živou kulturou, divadlo a filharmonie. Hodnota Budějovic je v jejich místě, vše je odtud blízko, je to krásné město na soutoku řek. Žijete v komfortu města, ale stačí projít hradbami a jste v přírodě u řeky. Je tu na každém kroku cítit historie a krásná architektura. Jsou tu otevření a aktivní lidé, kteří se zapojují, dobrovolné divadelní spolky, taneční skupiny, sbory. Toto jsou hodnoty, které je třeba rozvíjet a podporovat. České Budějovice mají na čem stavět. Na kultuře, místě, architektuře, historii a lidech.

Téma

Jihočeské divadlo, první a jediný profesionální divadelní soubor v Jižních Čechách, ani Jihočeská filharmonie nikdy neměly vlastní nově postavenou budovu, tak jako je v jiných městech běžné. Nezávislý pozorovatel by mohl získat pocit, že živá kultura je na území města spíše trpěna, nežli významně podporována. Z hlediska zájmu obecnosti tomu tak však rozhodně není. Jihočeský divák je vzdělaný, umí ocenit operu i vážnou hudbu, což není vždy zvykem.

Historický vývoj území

České Budějovice jsou město pracně vydobyté z močálu díky zbudování vodního příkopu okolo lokátorem založeného jádra města. Město obepínaly mocné hradby se soustavou bastionů, ravelin a bran. Ačkoliv jsou tyto hradby již dávnou minulostí, jejich stopa je v urbanismu města jasně patrná. Zástavba a rušné koridory hradebního okruhu kopírují hvězdicovitý tvar bastionů. Právě tento prostor se pro mě stává předmětem zájmu. Dynamický střet starého a nového města, klidného parku a vytížené komunikace. Mariánské náměstí.

Nová budova

Myšlenky na novou důstojnou budovu divadla se objevují v hlavách divadelníků a politiků již dlouhou dobu. Nejeálnější podobu tyto úvahy dostaly v padesátých letech a vyvrcholili architektonickou soutěží na novou budovu divadla na Mariánském náměstí v roce 1959. Kvůli plánované stavbě byla

vybourána tehdejší zástavba, ale ze stavby nakonec sešlo. Tento prozatímní stav takto významného místa je otevřenou ranou v urbanistické tkáni centra Českých Budějovic. Zároveň však velkou výzvou a potenciálem pro městskou příležitost nadregionálního významu.

Budoucnost divadla

Co je pro budoucnost divadla důležité je přirozená a nenucená forma vzdělávání.

Vzbuzení zájmu v mladých lidech o historii tohoto bohatého uměleckého směru, podněcení zájmu lidí, kteří divadlo tvoří, kteří jsou do něj zapojeni. Co všechno divadelní představení obnáší a co nám může přinést jako divákům.

Toto dnes do jisté míry chybí a právě architektura může být jedním ze zásadních činitelů, kteří mohou k navrácení významu divadla pro běžný lid nemalou měrou přispět.

K tomuto se ve své diplomové práci snažím napomoci. K poodhrnutí závěsu a umožnění uživatelům veřejného prostoru, obyvatelům Budějovic, nahlédnout za oponu.

Urbanistické řešení

Do problematického území nevstupuji se snahou se začlenit, či potlačit negativní prvky (fragmenty zadních traktů zástavby). Mým cílem je vytvořit svébytný motiv, který vytvoří nové vazby a prostorové vztahy a změni stávající vnímání prostoru.

Těžiště dění, dva sály, stavím do nejzažšího cípu parcely, konfrontující historickou vedutu města.

Roztržená hmota hrozivě levituje nad dopravním koridorem. Vyzdvížená stavba skýtá úkryt, ale také budí úctu. Prostorově náročnou náplň stavby člením na dvě oddělená křídla, která propojuje podnož s foyer s veřejně přístupnou střešní terasou a amfiteatrální tribunou, odkud lze historickou záležitost města v dosud nepoznané podobě. Celý prostor zůstává průchozí jak spodem, tak vrchem.

Protiváhou objemné hmoty v nároží je park, divadelní zahrady, v druhém konci území. Prázdný prostor parku a odstup dává vyniknout významu stavby. Samotný prostor je řešen v návrhu spíše koncepčně. Ideou je zachování volného kvalitního prostranství, okolo kterého by v budoucnosti mohla vzniknout další sídla kulturních institucí města a vytvořit kulturní oázu.

Architektonické řešení

Platforma živého umění v sobě slučuje náplň, která vykrystalizovala z analýz, průzkumů a konverzací z předešlého semestru. Jsou jí operní a filharmonický sál, včetně nutného provozního zázemí a vzdělávací centrum.

Hudební divadelní produkce (opera s baletem), je co do kvality a náročnosti vrcholem v divadelní tvorbě. V této oblasti se zdá problém Jihočeského divadla jako nejpalčivější. Stávající historickou budovu na nábřeží ponechávám jako sídlo činoherního souboru. Operní a baletní soubor přesouvám do nové budovy, kterou bude divadlo sdílet s Jihočeskou filharmonií. Zde těžím z podobných požadavků na zázemí a provoz, které má soubor filharmonie a orchestr opery. Sázím i na kreativní spolupráci a konfrontaci názorů mezi umělci, která dozajista vznikne.

Stavba lze myšlenkově rozdělit na východní a západní křídlo, které spojuje foyer.

Východní křídlo je věnováno opernímu sálu na jižní straně a příručním dílnám v severní části. Západní křídlo je sídlem filharmonického sálu, vstupní haly se vzdělávacím centrem, zkušeben a denních místností umělců a vedení obou institucí.

Oba sály spojuje vyzdvížené foyer nabízející panoramatické výhledy na historické jádro na jedné straně a na divadelní park na straně druhé. Foyer a vstupní prostory jsou záměrně členité o různých světlých výškách a zákoutích pro rozdílné prostorové vjemy a úrovně intimity.

Obě hmoty spočívají na trojpodlažním podzemním fundamentu s podzemním parkováním, šatnami a technologiemi provozu.

Divadelní provoz

Filharmonický sál pro 460 posluchačů je koncipován jako „shoebox“ z hlediska optimální akustiky s malou horní galerií.

Naproti tomu operní sál pro 750 diváků má podkovovité hlediště s důrazem na viditelnost a vzdálenost diváků od podia. Podium je ve stejné výšce jako první řada sedadel, což do určité míry boří vjem kukátkového divadla a divák se stává součástí scény. Snahou je, aby diváci viděli do orchestrů, které nemalou měrou umocňuje zážitek z představení.

V koncepci operního sálu jsem upustil od obvyklých bočních jevišť zájmu zachování urbanistický příznivé hmoty stavby. Změny kulis jsou realizovány ze zadního jeviště točnou. Jeviště je ve výškové úrovni přilehlé ulice, která může boční jeviště suplovat.

Hlavní výroba kulis zůstává ponechána v externích výrobnách. Ve stavbě je umístěna drobnější výroba kostýmů, rekvizit a paruk. Vyrobené kulisy je možné zde upravovat, a doplňovat. V podzemí je velký zakladačový sklad kontejnerů, kde se uskladní kulisy pro repertoár představení. Je díky tomu možné pořádat více představení a ušetřit se na provozních nákladech spojených s neustálým převážením kulis z externích skladů.

Akustika

Základní akustický princip je poměr rozměrů sálu - obdélníkový prostor je vhodný pro hudbu a hudební produkci.

Zepředu je pomocí reflektorů odrážen zvuk do zadních řad a do horních pořadí. V zadní části jsou tlumivé kmitavé panely a pohlcovače, který snižují dobu dozvuku.

Materiály

Inspirací pro dynamický tvar a hmotu stavby byly středověké cihlové bastiony a raveliny zarůstající trávou. Tuto materialitu uplatňuji i v řešení fasád, kde kontrastují olbřímí éterické prosklené plochy s těžkými neprostupnými plnými plochami cihlové hradby. V té jsou proraženy úzké táhlé otvory oken.

Konstrukce a technologie

Konstrukce nadzemní stavby obou křídel kombinuje železobetonovou konstrukci s příhradovinovými střešními deskami, která na táhlech vynáší foyer kolem sálů. Podzemní stavba je trojpodlažní monolitický sloupovo-stěnový systém řešený jako bílá vana. Do něj se zapírají šikmé desky veřejné schodišťové tribuny, která tvoří střechu foyer.

Podzemní parkování je koncipováno jako jednosměrné s šířkou komunikace 6m. Větrání garáží bude řešeno nuceným větráním.

Stavba je vytápěná teplovzdušně s rekuperací, primárním zdrojem tepla jsou hloubkové vrty tepelného čerpadla země-voda. Doplňkový zdroj je městský teplovod.

Voda z plochých střech a zpevněných ploch je odváděna do retenční nádrže ve 3.pp, která slouží pro splachování. Slouží také jako požární nádrž pro automatický hasicí systém.

Únikové cesty a nouzové osvětlení je zajištěno náhradním zdrojem, dieselovým generátorem.

Statistické údaje:

Počet diváků filharmonie: 460 diváků

Počet diváků opera: 750 diváků

Počet parkovacích míst (z toho vyhrazených):

3.PP 145 (1)

2.PP 145 (1)

1.PP 89 (6)

Součet: 379 (8)

Plochy:

3.PP 5 850 m²

2.PP 6 175 m²

1.PP 8 503 m²

1.NP 2 590 m²

2.NP 4 386 m² + 440 m² terasy

3.NP 3 115 m² + 1312 m² terasy

4.NP 1 730 m²

5.NP 2 245 m²

Součet: 3 4594 m² + 1752 m² terasy

Obestavěný objem: 202 000 m³

Předpokládané náklady při ceně 10 894 Kč za 1 m³: 2,20 mld. Kč.

(dle cenových ukazatelů ve stavebnictví pro rok 2017 – budovy pro kulturu, nosná konstrukce monolitická betonová stěnová)

Seznam příloh:

1. Hlavní prezentační panel B1
2. Průvodní zpráva
3. Fyzický model
4. Grafické přílohy
 - a. Situace 1:2000
 - b. Situace 1:500
 - c. Půdorysy podlaží 1:200
 - d. Řezy 1:200
 - e. Pohledy 1:200
 - f. Stavební detail 1:10
 - g. Perspektivy